

ראה (423)

הטוב והישר", והלא כבר אמר "שמר ושמעת את כל הדיברים האלה". ונראה דהנה בספר "פנים יפות" מפרש מה שאומרים בתפילת י"ח: "וברך שנתנו כשנים הטובות לברכה כא-ל טוב ומטיב אתה ומברך השנים", דהכוונה שעיך התפילה אינו למענו אלא למלאות רצונו של השי"ת, אשר הואיל והוא טוב ומטיב, לכן משתוקק כביכול מאוד להטיב לישראל ולברך השנים, ולכן אנו מתפללין למענו ית"ש החפץ להטיב. וזה שאמר הכתוב: "שמר ושמעת... למען ייטב לך ולבניך אתריך עד עולם", ולא כדי שאתה מקבל בזה פרס, אלא מתוך כך יוכל השי"ת להשפיע טוב וחסדו אליך, ובה גופא שתעשה עצמך מוכשר לקבל השפעת השי"ת, "תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלוך", כי דבר זה "טוב והישר בעיני ה' אלוך", להשפיע לזרע ישראל כל טוב לעולם. ספר "מקח טוב"

בנים אתם לה' אלוך לא תתגדדי (יד.א)

יסוד איסור גדידה הוא, מפני שאדם החותך חתיכות מברו, מורה שחיי אינס חיים בלי האהוב שמת. לכן הנחמה לאבלים רח"ל הוא: המקום ינחם אתכם. בחינת המקום הוא הדבר שאינו משתנה מפני המאורעות, הוא הבסיס הנושא את כל מציאות ההויה בעולם. בזה מנחמים את האבלים ואומרים להם: בין כשיש לכם את אביכם ובין כשהוא איננו, לא השתנה הדבר, שהרי: "בנים אתם לה' אלוך". כשמתחזקת ההכרה שמי שנשא אותי על כתפיו גם בחיי האהוב שמת, היה הקב"ה ועבורו אין הבדל ביכולת לשאת את מצבי גם לולי המת. אז באה הנחמה: "המקום", שבכוחו לשאת, להעמיד ולקיים כל משא שבעולם, "ינחם אתכם" רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

וכי ירבה ממך הדרך וכו'.. פי ירחק ממך המקום (יד.כד) דבר שאדם עושה מתוך חיבה וחשק, לעולם איננו קשה בשבילו ואיננו מביאו לידי עייפות, אבל אם הוא עושהו שלא ברצון, הריהו נהפך לו מהר לעול ולמשא. אם "ירבה ממך הדרך", שהדרך נראית בעיניך ארוכה מדאי, סימן מובהק "כי ירחק ממך המקום", שרחוק ממך יתברך הנקרא "מקום": שכן אלמלא היו הוא ומצוותיו קרובים אל לבך, לא היתה הדרך רבה בעיניך, ויכול היית לשאת את המשא בנקל. אלשיך הקדוש

ולא תקפץ את דרך מאחיך האביון (טו.ז)

ישנם אנשים המקמים ידם מליתן צדקה, ברם כאשר באה עליהם צרה ח"ו אזי נזכרים ליתן צדקה, ולא עולה

את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלוך... והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוך וסרתם מן הדרך (יא.כז.כח)

שואלים חכמי הדרש: מדוע בברכה מוזכר: "אשר תשמעו אל מצות ה'", ולא מוזכר עשיית המצוה. ואילו בקללה מוזכר: "אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוך וסרתם מן הדרך", שהוא עשיית החטא? מתרץ רבי פנחס הורביץ: הגמרא במסכת קדושין: אדם שחשב לעשות מצוה ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה. מחשבה טובה מצרפה הקב"ה למעשה, אבל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. משום כך אומר משה לבני ישראל: "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה'", אם תחשבו ותרצו לעשות אף אם בסוף לא עשיתם, יחשב לכם כאילו עשיתם. ולעומת זאת בקללה תקבלו עונש רק אם תסורו בפועל מדרך ה'. כי מחשבה רעה לא תחשב לכם למעשה חטא.

ספר "שולחן אליהו"

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יא.כו) ראה שלא תנהג בדרכי בינים ובפשרות, כי אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה, שהם שני ניגודים קיצוניים ביותר. אם לא בדרך הברכה, הרי זו כבר ממילא דרך הקללה. דרך בינים אין בנמצא כלל. ספר "מענה של תורה"

ברכה נסתרת

את הברכה אשר תשמעו וכו'..... (יא.כז) לשון "את הברכה", בא ללמדנו כי מלבד עצם הברכה המגיעה לאדם בהולכו בדרך ה', נלווה אליה עוד שכר טוב והוא "אשר תשמעו", הזכות לשמוע. השמיעה בתורה היא תענוג מופלא ומחיה נפש, כנאמר "שמעו ותחי נפשכם" (ישעיה נה, ג), והמרגיש בטעם התורה, יחשוב כי עליו לשלם גמול טוב למי שהעניק לו מתנה מופלאה זו, ואין צריך לומר שאין מקום לתבוע שכר עליה. את הזכייה בברכה תלה הכתוב בשמיעה, "אשר תשמעו", ולא הוזכר מעשה או שמירה, זאת כיון שהשומע דברי אלוך חיים, הרי השמיעה עצמה מטיבה ומתקנת את הנפש, כי יש בו סם חיים. כמו שאמרו במדרש (איכה רבה): "מאור שבה מחזירים למוטב" ספר "טעם התורה" בשם "אור החיים הקדוש"

שמר ושמעת את כל הדיברים האלה... למען ייטב לך ולבניך אתריך עד עולם פי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלוך (יב.כח)

קשה דמשמע שיעשה האדם את המצוה למען ייטב לו, והלא אמרו (אבות א. ג): אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, וגם למה כפל ואמר: "פי תעשה"

על דעתם שכל הצרה באה עליהם רק כדי לרכך לבם הקשה, ואילו היו נותנים צדקה כאשר טוב להם, לא היה מגיע עליהם הצרה, ודורשי רשומות אמרו: "תהלים" נוטריקון לא תקפוצ' ידך מאחריך האביון. כי אם ח"ו תקפוצ' תצטרך לבקש ולעורר רחמים על צרותיך. ספר "מטעמי שולחן שבת"

ולא תקפץ את ידך מאחריך האביון, פי פתח תפתח את ידך לו (טו.י.ח)

רבי אברהם פלאג' בספרו "אברהם אנכי", מביא בשם "יד יוסף" לבאר פסוק זה על פי מה שמצינו במדרש (קהלת ה. יד): תני בשם רבי מאיר כשאדם בא לעולם ידיו הן קפוצות, כלומר: כל העולם כולו שלי הוא, אני נוחל, וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות, כלומר: לא נחלתי מן העולם הזה כלום, שכן שלמה המלך אומר: "כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשבא ומאומה לא ישא בעמלו" (קהלת ה. יד). זהו שהזהיר כאן התורה: "ולא תקפץ את ידך מאחריך האביון", כמו בשעה שנולדת, לומר שכל העולם שלי, ומדוע? שהרי זכור תזכור שיבוא זמן ש"פתח תפתח את ידך", כי לא במותו יקח הכל. כעין זה באר ה"ללקוט הגרשוני": אדם אינו נותן צדקה כי הוא אוגר לימי הזקנה וכן כדי שיהיה לו מה להוריש לילדיו. אומר לו הפסוק: "ולא תקפץ את ידך". ומדוע? כי ממילא בסופו של דבר: "פתח תפתח את ידך", תעזוב את העולם בלא כלום בידים... אז תן לצדקה. ספר "ומתוך האור"

נתן תמן לו ולא ירע לבבך בפתחך לו פי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלוהיך (טו.י).

הקשה ה"סבא מקלם", מדוע מנהיג הקב"ה את עולמו באופן זה, שהנותן יתן צדקה לנצרך ואז יזכה הנותן בברכה, הרי פשוט יותר היה, אילו היתה הברכה ניתנת לנצרך, והעושר ישאר ביד הנותן? אלא, בזה מלמדת אותנו התורה יסוד גדול וחשוב: אל יחשוב האדם שהוא עושה חסד עם המקבל, ההיפך הוא הנכון, כל הברכה בבית העשיר היא אך ורק בגלל הנתנת לזולת. רצה הקב"ה לזכות את העשיר בזכותה של הצדקה, כדי שיהיה ראוי לקבל ברכת שמים. ולכן אמרו חז"ל: יותר ממה שהנותן עושה עם המקבל, המקבל עושה עם הנותן (ויק"ר לד.י), יתכן שהמקור לדבריהם הוא פסוק זה שאנו עוסקים.

התורה

עד כמה חובת הכרת הטוב

שמור את חדש האביב...פי בחדש האביב (טז.א)

מדוע מדגישה התורה את העובדה שחודש ניסן הוא כשר לצאת, לא חמה ולא צינה ולא גשמים? היה הסבא מסלבודקא זצ"ל מתפעל עד היכן חובת הכרת הטוב, הלא כלל ישראל ביציאת מצרים היו מלאי הכרת הטוב על החסד הנורא שעשה אתם ביציאת מצרים, ממנה לא יצא עבד מעולם, עם כל שרשרת הניסים שנעשו לפני

ואחרי יציאת מצרים, כאן מדגישה התורה שלמרות שכלל ישראל היו עמוסי הכרת טובה על החסדים הגדולים והעצומים, בכל אופן עליהם לזכור גם חסדי השי"ת בפרטים הקטנים, יחסית. עד כמה עלינו להודות על חסדי השי"ת עמנו לפרטי פרטיהם. ספר "לחתך עליין"

הלכה: בירך על הדס ולאחר זמן מריח בו שוב המברך על הדס וכדו' ורוצה לאחר זמן מה לחזור ולהריח באותו הדס, לכתחילה יש לו לכוון בשעה שמברך שדעתו לחזור ולהריח שוב ואז אינו חוזר ומברך אף עם עבר זמן רב ובתנאי שלא הסיח דעתו, דהיינו שלא החליט שלא רוצה עוד להריח, דאם חשב כן, חוזר ומברך.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: כשהאמונה מאירה, גם החושך מאיר.

פתגם חסידי

חקירה: חזקה, קניין: הקניין חל ע"י שהוא מתקן את השדה, פעולה, או ע"י שהשדה נעשה מתוקן, תוצאה (חידושי ר' שמואל בבא מציצא עמוד עז. הגר"ש שקאפ פעולה). ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ממה נפשך

רבי ישראל מסטולין דעתו לא היתה נוחה מאותם חסידים אשר במקום לקדש על היין בלילי שבת היו מקדשין על כוס יי"ש. הוא היה אומר: המקדש על כוס יי"ש בשבת, הרי ממה נפשך הוא נוהג מנהג גוי. אם אינו שותה רוב כוס, אינו יוצא חובה ומקדש כמו גוי, ואם הוא שותה רוב כוס, הרי הוא שתייה של גוי.

ספר "חד וחלק" חלק (דף קסט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זויריה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, סנדרין אסתר בת מרים, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייוול לאוני. לעילוי נשמת: ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה, דוד בן מרים, פליקס סעיר בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זורגונה, אברהם בן אסתר.

